

به پیشنهاد دولت و با تصویب مجلس شورای اسلامی صورت گرفت

خروج سه جزیره از فهرست مناطق حفاظت شده

محیط زیست از نگاه برخی مسئولان اینقدر مهمی است که حتی بی‌توجه به قوانین همین کشور و اگرآزاری مناطق حفاظت‌شده را ممنوع اعلام کرده، تاکنون سه جزیره را بهترین زیستگاه‌های کشور را به یک منطقه آزاد واگذار می‌کند و تانسافور اینکه سازمان محیط زیست زمانی از موضوع مطلع می‌شود که دیگر کار از گذشته و مصوبه به تصویب دولت و حتی نمایندگان مردم در مجلس رسیده است. در عین حال نخستین پرسشی که به ذهن می‌رسد این است که چطور معاونت برنامه‌ریزی سازمان محیط زیست از این موضوع بی‌اطلاع بوده است تا در نهایت این مصوبه در دولت و مجلس به تصویب برسد؟!

طرح شکایت کند و مانع این آگاهی شود. حالا به راحتی می‌توان تفاوت دیدگاه حفاظت از محیط زیست در ایران و استرالیا دریافت؛ آنجا که برای حفظ جان خرچنگ‌ها، در جزیره‌ها که حتی انسان هم زندگی نمی‌کند، تدابیر شدید ترافیکی و رفت و آمد اعمال می‌شود و جاده‌هایی را که تنها کاربرشان کاربردار فراطبیعی است می‌بندند و مسیرهای مخصوص تردد انسان‌ها حذف می‌کنند تا همان معدود گردشگران و محافظان طبیعت هم نتوانند با خود، خورواهی‌شان مانع از مهاجرت خرچنگ‌ها شده یا آنها را تسویه به جهت جاده له کنند. اما در ایران با تفاوتی که محیط زیست تنها به جان خرچنگ‌ها و بلینگ‌ها، بوزلینگ‌ها ختم نمی‌شود.

سازمان حفاظت محیط زیست قرار بود با واگذاری بخشی از منطقه حفاظت‌شده «سراج»، جزیره «هندورایی» را از رقابتی در صحنه روز گذشته مجلس همه ما را شوکه کرد. وفادار اظهار امیدواری کرد: «صوبه اخیر هر چه سریع‌تر تغییر کند تا خسارتی به مناطق تحت حفاظت سازمان حفاظت محیط زیست و وسعت منطقه تحت حفاظت وارد نشود». اما اقبال این است که دیگر بعد به نظر می‌رسد تغییری در صوبه اخیر ایجاد کند مگر اینکه دستگاه قضایی و دادستان وارد عمل شده و با استناد به قوانین حفاظت و بهسازی محیط زیست و ممنوعیت واگذاری مناطق حفاظت‌شده به عنوان مدعی‌العموم

طرح‌های توسعه منطقه آزاد در این مناطق تدوین می‌شود. هر چند بر اساس گزارش ایستنا مسئولان سازمان محیط زیست مدعی شده‌اند از این واگذاری اطلاع نداشته‌اند و هیچ محدودیتی برای توسعه منطقه آزاد در این مناطق وجود ندارد. مسئولان سازمان محیط زیست نیز در نامه‌ای به رئیس‌جمهوری خواستار استرداد لایحه الحاق این سه جزیره به منطقه آزاد کیش شده بود اما واقعیت این است که این واگذاری را این‌طور نتیجه اقدام غیر کارشناسی بعضی مسئولان سازمان محیط زیست در سال‌های اخیر دانست چرا که اینقدر با دستگاه‌های دیگر به اصطلاح تعامل نداشته‌اند که این

بار دولت بدون اطلاع این سازمان خود تعامل کرده و سه جزیره را به منطقه آزاد کیش واگذار می‌کند. منطقه حفاظت‌شده جزایر شامل دو جزیره بزرگ و کوچک است که به فاصله ۱۵/۵ کیلومتر از یکدیگر در خلیج فارس در محدوده استان هرمزگان قرار دارند. این جزایر با وسعت ۲۸۴۸ هکتار در سال ۱۳۶۶ حفاظت‌شده اعلام شدند و همچنان جزایر غیرمسکونی محسوب می‌شوند. سواحل ماهی‌ای این جزایر محل پیشران‌های تخریب‌دهنده اکاب‌پشت‌های بزرگ دریایی از جمله اکاب‌پشت‌های سبز است. پوشش گیاهی این مناطق نیز در نوع خود

بسیار منحصر به فرد است. درختان انجیر معابد و جنگل‌های آکاسیا و کنار و کهور ایرانی تنها بخشی از جاذبه‌های گیاهی این دو جزیره را تشکیل می‌دهند. همچنین تعداد معدودی آهو نیز در این جزایر زندگی می‌کنند که اگر قرار باشد به منطقه آزاد

کیش واگذار شود باید انتظار روزی را داشت که در آینده نزدیک جنگل‌های آکاسیا و کهور و کنار جای خود را به ساختمان‌های تجاری و مسکونی و هتل و پاساژها دهند. سرنوشت سواحل مرجانی فارور نیز مشابه مرجان‌های کیش خواهد شد؛ مرجان‌هایی

که بر اساس گزارش‌های مرکز ملی اقیانوس‌شناسی و معاونت دریایی سازمان محیط زیست در نتیجه تخلیه فاضلاب، ساخت و سازهای ساحلی و افزایش دمای آب ناشی از آب شیرین‌کن‌ها تا حد زیادی از بین رفته‌اند. گویی قرار است همین سرنوشت برای فرارو کوچک و بزرگ و هندورابی هم تکرار شود.

واکنش محیط زیست هرمزگان

به واکنشداری جزایر

مجید وفادار مدیرکل محیط زیست هرمزگان با اشاره به اینکه این اداره کل شهر زیست‌هرمز سال جاری از موضوع مطلع شده، به این‌سان گفت: سریعاً موضوع را به سازمان مرکزی منتقل و پیگیری کردیم. او با اشاره به اینکه اداره کل محیط زیست هرمزگان بسیار دین‌دار این خصوصیات است، گفت: جزایر «فارور» و «بنی فارور» جزو مناطق حفاظت‌شده بوده که «حاصلی از آن‌ها یک جزیره، حضور پرندگان، وجود

حدود ۵۰۰ راس آهو، جزیره تخم‌گذاری لاک‌پشت‌ها و مهم‌ترین جزایر مرجانی خلیج فارس است. از سوی دیگر پناهگاه حیات وحش «هندورابی» نیز منطقه بکر مرجانی است که محل تخم‌گذاری لاک‌پشت‌ها به حساب می‌آید.

مدیر کل محیط زیست هرمزگان با اشاره به اینکه

A large number of red crabs are shown on a sandy beach. The crabs are densely packed in the upper half of the image, where they appear to be moving from the water onto the shore. As they move further onto the sand, they become more spread out. The crabs are a vibrant red color, contrasting sharply with the light-colored sand. The background shows a dark, possibly rocky or vegetated area at the water's edge.

◀ مژگان جمشیدی

پاییز که از راه می‌رسد در رخدای شگرف، در جزیره کوچکی به نام «پیکسمن» که متعلق به کشور استرالیاست، می‌لینا به خرچنگ قرمز در پیشت پیچ کیلومتری مهاجرت خود را از ارضای جنگلی به سمت ساحل جزیره در اقیانوس هند آغاز می‌کند تا اقدام به تخم‌گذاری و زادآوری کنند. این رخدای است که هزاران نفر از استرالیایی‌ها به همراه حشمت تماشاچی این صحنه‌ها را با خود به جزیره دارند تا آنها تنها تعداد محدودی می‌توانند در مراسم شده و این واقعه را از نزدیک تماشا کنند چون دولت مرکزی استرالیا در این زمان تدابیر شدید حفاظتی و اترافاقی سختی را در پیش می‌گیرد تا خرچنگ‌ها به سلامت بتوانند این پنجه کیلومتر را طی طریق کرده و به اقیانوس برسند.

جزیره کریمس یکی از پارک‌های ملی کشور استرالیا محسوب می‌شود و با اینکه یک جزیره سکنه‌نویسی اما دستگاه متولی حفظ محیط زیست در سراسر جاده‌های جزیره که بیشتر تنها برای تردد داموران محیط زیست، محققان و گردشگران طبیعت مورد استفاده قرار می‌گرفت، تابلوهایی را نصب می‌کند که روی آن عنوان شده: «جاده بسته است، مهاجرت خرچنگ‌های قرمز- تردد وسایل نقلیه ممنوع است.» و به این ترتیب امکان مهاجرت برای ده‌ها میلیون خرچنگ قرمز مهمی می‌شود تا مبادا زیر چرخ خودروها له شوند.

امام در ایران وضعیت کاملاً متفاوت است. در جزیره قارو، شیراز، دیر و خبلی و دهها جزیره دیگر ایرانی هیچ وقت هیچ ساختار نظامی نداشته و تاواری گویهای خاص را نمی کشد. یا اینکه برخی از جزایر با عنوان «پارک ملی»، «پناهگاه حیات وحش» یا «منطقه حفاظت شده» تحت حفاظت سازمان محیط زیست قرار دارند اما حتی این سازمان هم آن طور که شایسته است اهمیت لازم را برای این جزایر قائل نیست. در عوض این طرفداران محیط زیست هستند که همیشه در انتظارند، اما نه انتظار مهاجرت پرندها و تخم گذاری لاک پشت ها و آمد و رفت خرچنگ ها! بلکه آنها همیشه منتظر این هستند تا ببینند این بار کدام یک از مناطق تحت حفاظت محیط زیست، در معرض خطر قرار گرفته است. موافقت با آبشمار نفت در پارک ملی کویر، موافقت با ساخت پالایشگاه در حریم تالاب میانهکلا و ساخت جاده در این تالاب، موافقت با ساخت پالایشگاه در منطقه حفاظت شده سراج، موافقت با ساخت جاده در تالاب پریشان و... تنها نمونه ای از تعاملات پرشمار برانگیز سازمان محیط زیست بوده است. این روزها گرانی را در بین دوستداران محیط زیست ایجاد کرده است.

در تازه‌ترین رخداد نگران‌کننده محیط زیستی، مجلس شورای اسلامی واگذاری سه جزیره حفاظت‌شده در خلیج فارس به منطقه آزاد کیش را به تصویب رساند. فارور کوچک، فارور بزرگ و هندوباری سه جزیره‌ای هستند که پیشتر لایحه واگذاری آنها به منطقه آزاد کیش از سوی دولت به مجلس ارائه شده بود و نمایندگان مجلس نیز بی‌توجه به قوانین محیط زیست و ممنوعیت واگذاری مناطق تحت حفاظت به دیگر دستگاه‌ها که خودشان در مجلس وضع کرده‌اند، به این واگذاری رای مثبت دادند.

خبر واگذاری سه جزیره تحت حفاظت سازمان محیط زیست به منطقه آزاد کیش، یکی از جدی‌ترین و نگران‌کننده‌ترین اخبار زیست‌محیطی بود که هفته گذشته منتشر شد و جامعه محیط زیستی ایران را در شوک فرو برد.

این واگذاری در حالی صورت می‌گیرد که شنیده می‌شد قرار است این مناطق بکر حفاظت‌شده که زیستگاه کلنی‌های زیادی از پرندگان، آهوها و لاک‌پشت‌های مناطق مرجانی است، ارتقای درجه یابند.

بر اساس گزارش‌های منتشره، حدود یک سال و نیم قبل، سازمان مناطق آزاد تالش برای اخذ گرفتن جزایر «هندواری» و «فاورو» را در نزدیکی جزیره کیش را درآورد، آغاز کرد اما سازمان حفاظت محیط زیست با این موضوع مخالفت کرد. در همان زمان سازمان محیط زیست در نتیجه همین تعاملات یکی بد و حصرش با دیگر دستگاه‌ها، «سراج» را منطقه حفاظت شده اعلام کرد. در سواحل هرمزگان برای احداث ایستگاه‌های موقت، موافقتی که مبنای قانونی نداشتن اما برخی

مدیران این سازمان با این توجیه که این منطقه ارزش حفاظتی نداشته و ندارد، بخشی از سراج را به نفعی‌ها واگذار کردند و بعد مدعی شدند حالا به جای سراج، جزیره «هندورابی» را به طور کامل در اختیار می‌گیریم و آن را به منطقه حفاظت‌شده تبدیل خواهیم کرد.

اما قبل از آنکه هندورابی به منطقه حفاظت‌شده تبدیل شود با پیشنهاد دولت و موافقت مجلس نه‌فقط هندورابی که دو جزیره فارور کوچک و فارور بزرگ هم که از ۲۳ سال پیش به عنوان مناطق حفاظت‌شده در اختیار سازمان محیط زیست قرار داشتند به منطقه آزاد کیش واگذار شدند تا

A large number of red crabs are scattered across a sandy beach. The crabs are mostly facing different directions, and their bright red color contrasts sharply with the light-colored sand. Some crabs are in the foreground, while others are further back, creating a sense of a large population.

به جرات و بنا بر شواهدی که با چشمان غیر مسلح ولی با وجدانی پاک، آشکار و هویداست، می‌توان گفت در سال ۲۰۱۰ که از حسن اتفاق به عنوان سال جهانی تنوع زیستی شناخته شده است میزان تخریب و تهاجم به پوشش جنگلی ایران قابل مقایسه با سال‌های گذشته نیست.

پیش از آتش‌سوزی زنجیروار جنگل‌های خزری، پوشش گیاهی زاگرس در غرب کشور از مدت‌ها قبل در حال تبدیل به خاکستری سوزان بود. هر چند هر سال به دلیل وزش بادهای گرم به طور طبیعی جنگل‌های هیرکانی شعله‌ور می‌شدند ولی میزان گسترش آتش نسبت به سال‌های پیش بی‌سابقه بود. به‌رمداری‌های صنعتی و واگذاری عرصه‌های منابع طبیعی به عنوان بحث‌برانگیز (مانند داستان واگذاری لکه‌ای جنگل جلگه‌ای در نزدیکی شهر رشت) در کنار قاچاق گسترده چوب و دست‌اندازی ساکنان بومی، بنیبه زاداوری زیست‌بوم جنگلی را تا پیش از این حریق گسترده، بیش از حد ضعیف کرده بود. برای هزاران سال پوشش انبوه جنگلی و بیماری‌های مالااریا بسبب شده بود بیشترین تراکم جمعیت به نواحی میانه‌ی دشت خزر محدود شود. شاید نخستین قطع گسترده جنگل‌های خزری مربوط به حضور چندین‌ساله روس‌ها در گیلان در اوایل قرن هجدهم باشد که پس از سقوط اصفهان و بنا بر معاهده منعقدشده بین شاه طهماسب دوم و تزار پتر کبیر در برابر به رسمیت شناختن باقیمانده حکومت مترازل صفوی، از دربند تا گیلان و مازندران و استرآباد (گرگان) به دولت تزاری واگذار شد. روس‌های تزاری یافته در گیلان مسافتی به شعاع ۱۰ کیلومتر از پوشش جنگلی اطراف شهر رشت را برای کشت درخت توت (توسعه صنعت نخیوت) و کنترل تحولات نظامی پاکتاشی کردند. هرچند در عهدنامه دشت مغان، نادرشاه مغروانه از اخراج روس‌ها از گیلان بدون کاربرد نیروی نظامی سخن می‌گوید ولی شیوع بیماری مالااریا که در هر سال به طور متوسط ۱۰ هزار روس را رهسپار دیار عدم می‌کرد نیز سبب بی‌علاقگی دولت نوپای صفوی به حوض مستقیم در ساحل جنوبی خزر شد. از نیمه دوم قرن نوزدهم تا اواخر دهه قاجار، روس‌ها به حل امتیاز بهره‌برداری انحصاری شیران و احداث جاده شوسه رشت- قزوین- تهران امتیاز بهره‌برداری از جنگل‌های شمال و ویژه تالش را به دست آوردند. نخستین کارخانه‌های مدرن چوب‌بری در تالش برای قطع درختان کهنسال و بسترگ بلوط بلند مازو در گیلان (احتمالاً بندر انزلی) احداث شد. قطع گسترده و پاکتاشی جنگل در آن دوره هم اسباب نگرانی برخی کشور بود و در جواب پاکتاش که شاید این امر به کمبود زغال مصرفی در شمال کشور منجر شود، ناصرالدین‌شاه با کمال خونسردی، مصرف‌کنندگان زغال را به جهنم گرم و سوزان حواله داد!

با شروع سال‌های نخستین دهه ۱۳۰۰، فشار بر جنگل‌ها شکل دیگری به خود گرفت. برای احداث خطوط راه آهن شرکت تولید تراورس شیرگاه نیاز مبرمی به چوب‌های جنگلی مرغوب پیدا کرد. از سال ۱۳۰۸ و با یاری کارشناسان ایتالیایی بسیاری از نواحی تالابی برای از بین بردن بیماری مالاریا خشک شد و سکوئنه‌های جدیدی در غرب مازندران مانند تنکبان شکل گرفت. (تا) اوایل قرن نوزدهم بیشترین تراکم جمعیت در شهر خرم‌آباد در شمال تنکبان فعلی وجود داشت و تنکبان فعلی شامل بندری کوچک و خط راه‌آهنی برای ارسال ابرج و گردنه بینه به‌صورت به بندر بادکوبه جمهوری آذربایجان بود).

جنگ جهانی دوم و ورود ارتش سرخ، تماماً اقدامات بی‌ریزی شده به یوته فراوموشی سپهر شده روس‌ها به خیالی آسوده و بدون دغدغه شروع به قطع گسترده درختان جنگل‌ها و مراتع سبزه ایران و شوروی کردند. در اوایل دهه ۱۳۴۰ و داستان ملی کردن جنگل‌ها و مراتع سبز ایران، جنگ‌های «به عنوان» متفاوت و در قطعات

۱۴۰۱/۱۵ هجری که اشخاص واگذار شد که مناطقی چون مثل قو و نمک ابرود و یادگیری از آن ایام است. به هر روی، اکنون به جز لکه‌هایی چون خشک‌دهاران و جنگل سی‌سنگان، دیگر هیچ جنگل جلگه‌ای در شمال ایران باقی نمانده است. روش مدیریت این پوشش خزری بیشتر به شیوه آزمایش و خطا شباهت داشته تا روشی علمی و کاربردی. روزگاری بت کاشت سوزنی‌برگ همه جا فراگیر شده بود. در اوایل دهه ۱۳۷۰ مرد رندی برای خود شیرینی پهنه‌های باتراسی بسیاری از عرصه‌های جنگلی پهن‌برگ و کاشت درخت رانند سوزنی‌برگ را داده بود ولی این داستان به قدری شور بود که به اصطلاح روسا هم فهمیدند و روسای به زغال مانند. گویا در همین شور و شوق کاذب کاشت و داشت سوزنی‌برگ‌ها بود که شرکت کاغذسازی چوکا در گیلان، محدوده ۳۰ هزار هکتاری را به زیر کشت سوسوزنی‌برگ‌ها درآورد که متأسفانه یا خوشبختانه همگی خشک شدند. پوشش متغیر و ضعیف - چالوس در حالی شهر مرز آباد نیز دارای کاشته شده در کشت و نظر نگرفت شرایط زیستگاهی آن.

به هر روی اکنون به جز ۶۰ هزار نفر کارشناس کشاورزی بیکار، در هر سال شاهد فراغت از تحصیل تعداد قابل ملاحظه‌ای از دانش‌آموختگان جنگل هستیم. هرچند اکنون پوشش جنگلی قابل توجهی در ناحیه‌های کمری برای نامنده است و داستان مهلت ۱۰ ساله به جنگل‌ها (عدم بهیرورداری) و خروج دام از جنگل به دلایل گوناگون که مهم‌ترین آنها سوجوبی است، بر باد فنا رفته، ولی این شعله‌های آتش امسال، گویا قرار بر این گرفته که آخرین سبزینه‌های سریای شمال را در خود بسوزاند. گستردگی دامنه روزافزون خسارت، هر گونه چند و چون و کار علمی را به عقب کشانده است. اکنون زمان محاسبه میزان رشد جنگل بهاره و پاییزه چوب درخت‌های این ناحیه نیست. پژوهش‌های علمی همگامی کارساز است که هم تکی وجود داشته باشد و هم تاکنونان. گریزم که ده‌ها مقاله پژوهشی، از کار اهل تمییز جنگل مدار، ما در نشریات معتبر به زیر طبع آراسته‌شد.

بسیار عالی! بر روان پاک پژوهندگان علم و معرفت درود می‌فرستیم. ولی بایمام
وجودان خود را قاضی کنیم. چه تعداد بروشور و کاتالوگ و نشریات معتبر ایرانی
و خارجی در کنج کتابخانه ادارات و دانشگاه‌های منابع طبیعی ما نهفته است
که از قضا درباره آتش‌سوزی عرصه‌های جنگلی و مبارزه و ترمیم پوشش گیاهی
اسپیدیده مطالبی در خود دارند؟ چه تعداد از کارشناسان با صرف هزینه و زمان

[illegible]

	3		2		8		1	
8		1		5		4		9
	1		5		4		7	
			1		3			
	6		8		7		9	
5		4		8		7		3
	9		6		2		8	

6	3	5	2	8	4	1	7	9
7	8	9	6	3	1	4	2	5
4	2	1	9	5	7	3	8	6
3	6	7	4	1	2	5	9	8
9	1	2	8	6	5	7	4	3
5	4	8	7	9	3	2	6	1
2	5	6	1	7	9	8	3	4
8	7	3	5	4	6	9	1	2
1	9	4	3	2	8	6	5	7

[illegible]

سودوکو شماره ۱۲۵

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددیابی تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

چاقون: جدول‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع 3×3 اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

1	7	9
4	2	5
3	8	6
5	9	8
7	4	3
2	6	1
8	3	4
9	1	2
6	5	7

[illegible]

منطقه حاصلخیزه‌های دراز و سرازیر و به جزایر بزرگ و کوچک است که به فاصله ۱۵/۵ کیلومتر از یکدیگر در خلیج فارس در محدوده استان هرمزگان قرار دارند. این جزایر با وسعت ۲۸۴۸ هکتار در سال ۱۳۶۶ حفاظت‌شده اعلام شدند و همچنان جزایر غیرمسکونی محسوب می‌شوند. سواحل ماهی‌ای و جزایر محل بسپار مناسی برای تخم‌گذاری لاک‌پشت‌های بزرگ دریایی از جمله لاک‌پشت‌های سبز است. پوشش گیاهی این مناطق نیز در نوع خود بسیار منحصر به فرد است. درختان انجیر معابد و جنگل‌های اکاسیا و کنار و کپور ایرانی تنها بخشی از جاذبه‌های گیاهی این دو جزیره را تشکیل می‌دهند. همچنین تعداد معدودی از هو نیز در این جزایر زندگی می‌کنند که اگر قرار باشد به منطقه آزاد کیش و اکادزار شود باید انتظار روزی را داشت که در آینده نزدیک جنگل‌های اکاسیا و کپور و کنار جای خود را به ساختمان‌های تجاری و مسکونی و هتل و باشاها دهند. سرنوشت سواحل مرجانی جزایر مشابه مرجان‌های کیش خواهد شد؛ مرجان‌های

نه بر اساس گزارش‌های مرمر ملی اینیوس لاسکس و معاونت دریایی سازمان محیط زیست در نتیجه تخلیه فاضلاب، ساخت و سازهای ساحلی و افزایش دمای آب ناشی از آب شیرین کن‌ها تا حد زیادی از بین رفته‌اند. گویی قرار است همین سرنوشت برای فارور کوچک و بزرگ و هندورابی هم تکرار شود.

واکنش محیط زیست هرمزگان

به واگذاری جزایر

مجید وفادار مدیرکل محیط زیست هرمزگان با اشاره به اینکه این اداره کل شهریورماه سال جاری از موضوع مطلع شد، به ایسنا گفته: دریم موضوع را به سازمان مرکزی منتقل و پیگیری کردیم، او با اشاره به اینکه اداره کل محیط زیست هرمزگان بسیار در این خصوص حساس است، گفت: جزایر «فارور» و «بنی فارور» جزء مناطق حفاظت‌شده بوده که شاخصه اصلی آنها بکر بودن، حضور پرندگان، وجود حدود ۵۰۰ راس آهو، جزیره تخم‌گذاری لاک‌پشته‌ها و مهم‌ترین جزایر مرجانی خلیج فارس است. از سوی دیگر پناهگاه حیات وحش «هندورابی» نیز منطقه بکر مرجانی است که محل تخم‌گذاری لاک‌پشت‌ها به حساب می‌آید.

مدیرکل محیط زیست هرمزگان با اشاره به اینکه

مهاجرت گروهی خرچنگ‌ها در پارک ملی کریسمس - استرالیا

- استقر اليها